

Závěr

Adolescenti s rysy emoční nestability představují v současnosti nejrozsáhlejší skupinu, která plní psychiatrická pracoviště pro děti a adolescenty. Důvodem léčby jsou nejčastěji úzkostně depresivní potíže, spojené s autodestruktivními projevy jako je sebepoškozování nebo suicidální chování. Charakteristiky těchto pacientů, v převážné většině adolescentních dívek, zahrnují znaky, které jsou charakteristické pro emočně nestabilní – hraniční osobnostní organizaci – chronické pocity prázdnoty, úzkost z opuštění, nestabilní prožívání vlastní

identity a interpersonálních vztahů, autodestruktivní chování. Často bývá přítomná genderová dysforie s pozdějším začátkem v době dospívání, objevují se „hlasy“ jako disociativní příznaky, případně tikové projevy, které dříve přítomny nebývaly. Nezřídka bývá přítomna komorbidita s poruchami příjmu potravy. Dívky přichází v kontextu problematických vztahů, jako jsou rodinné konflikty, potíže v adaptaci mezi vrstevníky, komplikované sexuální zkušenosti. Sebepoškozování a suicidální chování poškozuje vztahy k blízkým osobám, zejména rodičům, ale i ostatním pečujícím osobám,

včetně zdravotnického personálu. Můžeme vidět spektrum mezi adolescentní krizí, disharmonickým vývojem osobnosti, ale i hraniční poruchou osobnosti různé závažnosti, včetně výskytu psychotických příznaků, nejčastěji auditivních halucinací. V terapeutickém přístupu emočně nestabilních adolescentů je důležitá suportivní psychoterapie, založená na empatickém a podpůrném přístupu, spolu s dalšími terapeutickými metodami, v současné době se prosazuje dialektická behaviorální terapie. Nezbytná je práce s rodinou, v indikovaných případech farmakoterapie.

LITERATURA

- Greenfield B, Henry M, Lis E, et al. Correlates, stability and predictors of borderline personality disorder among previously suicidal youth. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2015;24(4):397-406.
- Bach B, First MB. Application of the ICD-11 classification of personality disorders. *BMC Psychiatry*. 2018;18:351.
- Guilé JM, Boissel L, Alaux-Cantin S, et al. Borderline personality disorder in adolescents: prevalence, diagnosis, and treatment strategies. *Adolesc Health Med Ther*. 2018;(9):199-210.
- Chanen AM, McCutcheonLK, Jovev M, et al. Prevention and early intervention for borderline personality disorder. *Medical Journal of Australia*. 2007;187(7):S18-21.
- Gorton G, Akhtar S. The literature on personality disorders 1985–1988: trends, issues and controversies. *Hosp Community Psychiatry*. 1990;(41):39-51.
- Kocourková J, Koutek J. Emočně nestabilní adolescenti a možnosti jejich ovlivnění. *Čes a Slov Psychiat*. 2022;118(2):81-84.
- Cavelti M, Thompson K, Chanen AM, et al. Psychotic symptoms in borderline personality disorder: developmental aspects. *Curr Opin Psychol*. 2021;37:26-31.
- Thompson KN, Cavelti M, Chanen AM. Psychotic symptoms in adolescents with borderline personality disorder features. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 2019;28(7):985-992.
- Belohradova M, Minarikova K, Prasko J, et al. Hallucinations and Other Psychotic Symptoms in Patients with Borderline Personality Disorder. *Neuropsychiatr Dis Treat*. 2022;18:787-799.
- Niemantsverdriet MBA, Slotema CW, Blom JD, et al. Hallucinations in borderline personality disorder: prevalence, characteristics and associations with comorbid symptoms and disorders. *SciRep*. 2017;7:13920.
- DSM – 5 Diagnostický a statistický manuál duševních poruch. Testcentrum, Praha 2015.
- Rozsivalová E. Sebepoškozování v dětství a dospívání. *Psychiatr. praxi*. 2016;17(1):22-24.
- Peterson J, Freedenthal S, Sheldon Ch, Andersen R. Non-suicidal Self Injury in Adolescent Psychiatry 2008; 5(11):20-26.
- Brent DA, et al. The treatment of adolescent suicide attempters study (TASA): Predictors of suicidal events in an open treatment trial. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2009; 48(10):987-996.
- Linehan MM. Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder. New York: Guilford Press; 1993.
- Klein DA, Miller AL. Dialectical behavior therapy for suicidal adolescents with borderline personality disorder. *Child Adolesc Psychiatric Clin Am*. 2011;20:205-216.
- Quek J, Melvin GA, Bennett C, Gordon MS, Saedi N, NewmanLK. Mentalization in adolescents with borderline personality disorder: a comparison with healthy controls. *J Pers Disord*. 2018;22:1-19.
- Fonagy P, Rossouw T, Sharp C, Bateman A, Allison L, Farrar C. Mentalization-based treatment for adolescents with borderline traits. In: C. Sharp and Tackett JL (Eds.). *Handbook of borderline personality disorder in children and adolescents*. New York: Springer; 2014.
- Holub D. Léčba založená na mentalizaci (MBT). *Psychoterapie*. 2021;15(1):53-68.
- Schlüter-Müller S, Goth K, Jung E, Schmeck K. Assessment and Treatment of Identity Pathology During Adolescence. *Scandinavian Journal of Child and Adolescent psychiatry and Psychology*. 2015;3(1):63-70.
- Gunderson JG, Lyons-Ruth K. BPD/sinterpersonal hypersensitivity phenotype: a gene-environment-developmental model. *J Pers Disord*. 2008 Feb;22(1):22-41. doi: 10.1521/pedi.2008.22.1.22.
- Steele KR, Townsend ML, Grenyer BFS. Parenting and personality disorder: An overview and meta-synthesis of systematic reviews. *PLoSOne*. 2019 Oct 1;14(10):e0223038.
- Eyden J, Winsper C, Wolke D, Broome MR, MacCallum F. A systematic review of the parenting and outcomes experienced by offspring of mothers with borderline personality pathology: Potential mechanisms and clinical implications. *Clin Psychol Rev*. 2016 Jul;47:85-105.
- Armour JA, Joussemet M, Mageau GA, Varin R. Perceived Parenting and Borderline Personality Features during Adolescence. *Child Psychiatry Hum Dev*. 2023 Aug;54(4):927-938. doi: 10.1007/s10578-021-01295-3. Epub 2022 Jan 11. PMID: 35013846.
- Choi H, Aust NZ. Family systemic approaches for borderline personality disorder in acute adult mental health care settings. *J FamTher*. 2018;39:155-173.
- Guillén V, Díaz-García A, Mira A, et al. Interventions for Family Members and Carers of Patients with Borderline Personality Disorder: A Systematic Review. *Fam Process*. 2021 Mar;60(1):134-144.
- Jørgensen MS, Storebø OJ, Poulsen S, Simonsen E. Burden and Treatment Satisfaction among Caregivers of Adolescents with Borderline Personality Disorder. *Fam Process*. 2021 Sep;60(3):772-787.
- Kasal M. Současný pohled na doporučení ohledně farmakoterapie hraniční poruchy osobnosti. *Čes a Slov Psychiat*. 2021;117(3):144-29.
- Herman E. Farmakoterapie pacientů trpících emočně nestabilní poruchou osobnosti. *Psychiatr. praxi*. 2004;4:206-207.

Pediatric pro praxi

www.pediatricpropraxi.cz

